

Sporen van de Buurt

Buurtspraak Buurt Ede en Veldhuizen 15 september 2022

- Historie en betrokkenheid van de Buurt bij het Zwarte Laantje
- D Dijkman / Buurtmeester

Met deze buurtspraak in 2022 gaan we 170 jaar terug naar 1852 en wel 3 juni van dat jaar waar de Buurt bijeen is voor een buitengewone buurtspraak.

Als substituut buurtrichter is er Dhr. W.H. Wilterdinck rentmeester van Kernhem aanwezig. Hij verklaard dat hij, ter kennis van zijnen principaal de hoogwelgeboren heer Baron van Heeckeren van Twickel, thans Baron van Wassenaer is gekomen, dat sommige geërfden in den waan verkeerden dat door het overlijden van zijn hoogwelgeboren echtgenoot, de hooggeboren Gravin van Wassenaer, het buurtrichter-schap vacant zou zijn. Maar na het voorlezen van de notulen van 16 augustus 1832 bleek dat deze opvolging juist is.

Hierna gaf de Buurtrichter aan, dat er slechts één agenda punt is namelijk het verzoek van de heren van de Heuvel en H. Mulder om van de buurt in eigendom te verkrijgen een hoek heide en zand, gelegen aan het Maandereind, tussen de grindweg en de weg naar Manen, ongeveer tot aan de huidige beukenlaan, tegen een billijke schadevergoeding, ten einde daarop een gebouw voor een kostschool te bouwen. Bij dit instituut lag dan ook een aanzienlijk bos, en wandelsterrein. Het verzoek werd in stemming gebracht en van de 53 uitgebrachte stemmen waren er 52 voor. Mede door het belang wat het oprichten van een kostschool voor de Gemeente is.

Stationsweg (l.) en Maanderweg (r.) ca. 1923

ca. 1965

1855

2022

Erica

Maanderweg

Stationsweg

Beukenlaan

Noordelijk

Coöperatie Ea

Van Putten Van
rn notarissen Ede

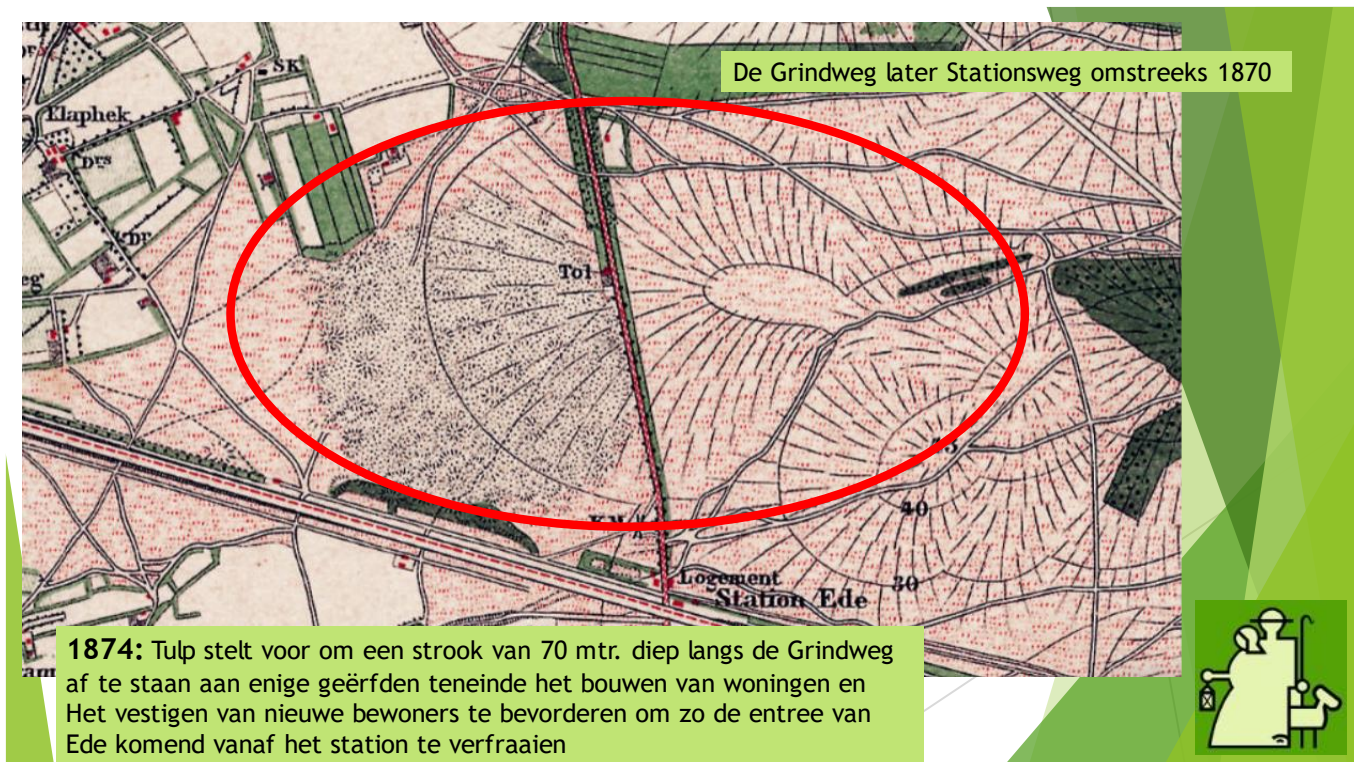
*De school van de heer Hartelust is er toch gekomen . In 1852 stond de buurt Ede-Veldhuizen grond af en de heer Hartelust startte een kostschool voor jongens in huize Erica.
Op deze plaats staat nu de Kieck Uyt flat aan de Stationsweg.*

PowerPoint presentatie; Kostschool Hartelust

Tijdens de Buurtspraak van 26 oktober 1856 kwam ter sprake dat, in de buurtkas een saldo van *plus minus* f 1000,-- aanwezig is. Men overlegt of we hier een goede bestemming aan kunnen geven. Er wordt besloten langs de Grintweg een ringel van een paar roeden breed te doen om te spitten en met hout te bepoten.

Dan gaan we naar de buurtspraak van 26 november 1874. Dhr. Wilterdinck als vervanger van Baron van Heeckeren, treed wederom als Buurtrichter op. De geërfde J. Tulp, koopman alhier, vraagt tijdens de vergadering het woord. Hij doet een verzoek aan de vergadering in het belang van de algemene welvaart en spreekt uit naam van geërfden hier tegenwoordig, met name notaris W.F.J. Fischer, W. Wenninga, A.A.C. de Vries-Robbé, W. van Voorthuizen, J. Gazenbeek *en* anderen. De weg van Ede, naar het station van de Rijnspoorweg Maatschappij, die voor enige jaren door de zorg van het bestuur van de buurt verfraaid is met de aanleg aan beide zijden van een cingel met hout beplant, blijft ongezellig en men acht het wenselijk de aanbouw van huizen langs deze weg te bevorderen. Ja u hoort het goed het station lag ver buiten het dorp.

De groep van geërfden, waarvan dhr. Tulp als woordvoerder optreedt, is op het idee gekomen om aan de buurt te vragen aan hun in koop af te staan de cingels langs de weg Grintweg en daarachter ter wederzijde een strook heidegrond, ter breedte van 70 meter, gelijk met het perceel van N. Levie, die een perceel enige jaren geleden heeft gekocht. De groep stelt zich voor deze strook in cultuur te brengen en daarna te trachten de bouw van huizen te bevorderen. De Buurtrichter geeft aan dat het hem spijt maar dat dit voorstel vooraf schriftelijk ingediend moet worden en er een bijzondere Buurtspraak belegd moet. Ook de burgemeester, terwijl hij met het plan zeer ingenomen is, vind dat uitstel wenselijk is, en men deze goede zaak nu niet kan behandelen.

PowerPoint presentatie: Grintweg e.o. 1870

De Buurtrichter stelt voor in stemming te brengen of we over dit voorstel nu kunnen besluiten of op een later tijdstip. Er wordt gestemd en 55 stemmen zijn voor nu behandelen en 15 willen dit op een later moment. Dus wordt overgegaan tot behandeling van het voorstel.

De Buurtrichter stelt dat tot heden grond verkocht is voor f200,= per bunder en wil graag de voorwaarde van de aanvragers horen. De heer Tulp geeft aan dat ze er niet op uit zijn enig voordeel hierbij te halen en uitsluitend de algehele welstand van Ede te willen bevorderen. Dhr. Thomas wil de heide en de singels zo goedkoop mogelijk, het liefst om niet, ter beschikking stellen. Het voorstel is dan ook als volgt:

"De buurt van Ede en Veldhuizen staat af aan J. Tulp en consorten de twee stroken heide en land, ter breedte van 70 meters (de bestaande schaapsdriften uitgezonderd), gelegen onmiddellijk achter en langs de cingels, ter wederzijden van den Grindweg van Ede naar het station van den Rhijnspoorweg, onder verplichting dat de voornoemde verkrijgers den hun afgestane grond al dadelijk in het aanstaande voorjaar in cultuur zullen moeten brengen door bezaaiing met dennenzaad of op andere wijze."

De buurt verbindt zich verder om telkenmale bij stichting van huizen aan de eigenaars van de verkregen grond, tegen een prijs berekend naar f 300,-- de hectare ook te zullen afstaan zodanige gedeelten van de cingels als gelegen zijn voor en ter volle breedte van het erf door hen aan te leggen. Deze afstand zal niet gedaan en ook niet gevorderd kunnen worden, dan alleen voor het stichten van huizen van een niet lagere bouwwaarde dan f 2000,=.

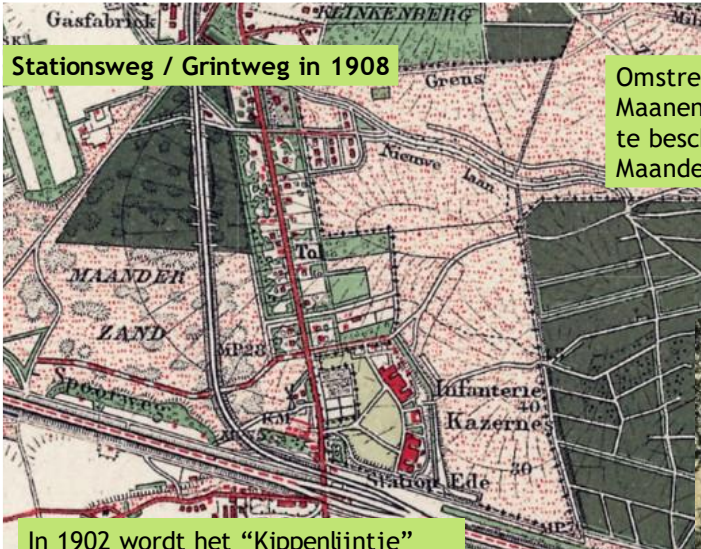
Dit voorstel wordt in stemming gebracht, en goedgekeurd met 45 voor 15 stemmen tegen, en aldus besloten. Het is begrijpelijk dat door deze gunstige voorwaarden er vele gegadigden op af komen.

Pas in 1886 werd door de gemeente Ede besloten om f 9.000,= te lenen om de Grintweg van bestrating te voorzien. Men ging er van uit dat dit geld terug verdiend kon worden door veel minder onderhoudskosten en via de Tol ter hoogte van de huidige Tolhuislaan. Er zijn inmiddels een aantal fraaie huizen gebouwd.

Dan komt er in de buurtspraak van 14 september 1892 een klacht binnen van de bewoners van de villa's aan de westkant van de Grintweg. Het achter deze villa's gelegen Maanderzand geeft door het verstuiwen veel overlast in de tuinen. In 1810 was het Maanderzand 51 ha. groot in 1852 was het al door verstuiwing uit gegroeid tot 91 ha. Een strook achter de villa's is toen bepoet, bekrikt en geplagd, wat wil zeggen dat hier en daar dennen zijn gepoot en langs de randen kribben geplaatst om het stuivende zand tegen te gaan.

Omstreeks 1890 was de toestand van de tuinen aan de grintweg, die aan het Maanderzand grensden, zodanig dat het zand de cultuur bijna onmogelijk maakte. Daar moest spoedig een einde aankomen. Het buurtbestuur greep dan ook radicaal in. Er werd in de buurtspraak van 14 september 1892 besloten een brede strook dennen te poten van de tuinen gescheiden door een pad dat aan weerszijde beplant zou worden met eiken, beuken en heesters. In de wandeling werd dit direct het "Vrijpad" genoemd.

In de Buitengewone buurtspraak van 6 mei 1907 komt aan de orde de aanleg van een gasleiding naar Bennekom en de gebouwde kazernes. Er is een verzoek gekomen van de gemeente deze leiding door het pad langs het Maanderzand te leggen. Diverse geërfden hadden hier problemen mee. Waarom niet langs de spoorbaan van de kippenlijn? Het kan ook onder de grintweg die men nu Stationsweg noemt? Toch doet Het gemeentebestuur het verzoek om door het z.g.n. Vrijpad de gasleiding aan te leggen aangezien dit om een besparing van f 200,= tot 300,= zou gaan. Men hoeft de Stationsweg dan niet meer te opnieuw te bestraten. Buurtmeester Mulder zegt hier tegen te zijn omdat hij bang is dat ontsnappend gas de bomen kan aantasten. Misschien niet direct maar mogelijk wel later waardoor de bomen dan dood kunnen gaan. Daarnaast is hij bang dat we het eigendom van het laantje kwijt zullen raken. Volgens de Buurtrichter is hiervan geen sprake. Daarnaast geeft Dhr. Noorman aan dat bij de leiding naar Lunteren ook geen gas ontsnapt. Dhr. Staf vraagt aandacht voor het feit dat het laantje nu goed verhard is en hij hoop dat na aanleg van de leiding aandacht zal worden besteed aan de verharding. Alle voor en tegens gehoord hebbende wordt het voorstel in stemming gebracht en met 10 voor en 9 stemmen tegen aan genomen.

Stationsweg / Grintweg in 1908

Omstreeks 1890 nemen de Buurten van Ede en de Maanen maatregelen om de tuinen aan de Grindweg te beschermen tegen het steeds verder oprukkende Maanderzand.

In 1902 wordt het "Kippenlijntje" (aangelegd "om het dorp") geopend.

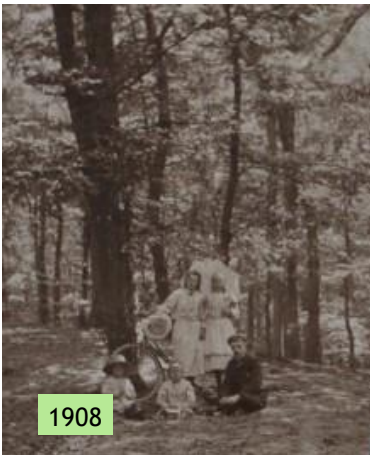
Stationsweg rond 1910

PowerPoint presentatie: Situatie Stationsweg e.o. begin 20e eeuw

Hoe wordt dan het Vrijpad Zwarte laantje?

Heel simpel na aanleg van de gasleiding moest men weer een verharding aan brengen en de Gasfabriek zorgde voor sintels die een perfecte verharding gaven, deze hadden een zwarte kleur kregen we in Ede dus het Zwarte Laantje. Een laantje waar je fijn kunt wandelen, en het laantje waar veel verkeringen tot stand kwamen.

Zwarte Laantje

1908

GROEN ONTWERP

1930

1988

2021

Anno 2022: Herstelplan Zwarte Laantje

PowerPoint presentatie: Herstelplan van toen naar nu

Plannen voor herstel, beheer en onderhoud:

Als het aan het huidige Buurtbestuur ligt zal het laantje nog lang zo blijven, maar een uitgebreide opknapbeurt is wel nodig. Om deze reden zijn wij, zoals eerder aangegeven door de Buurtrichter in de Buurtspraak van 15 september 2022, in het kader van het project Levend Landschap Buurt Ede en Veldhuizen samen met bewoners, de gemeente Ede en een landschapsarchitect in overleg over de mogelijkheden voor het opstellen van een visie voor herstel beheer en onderhoud van dit voor Ede en de Buurt historische laantje van weleer.

Ede, 15 september 2022**Ruud Dijkman****Buurtmeester Buurt Ede en Veldhuizen**

Bronnen: Buurtboeken van de Buurt